

Orhan Sarıkaya

İKİNCİ YENİ'NİN BOY AYNASI



Orhan Sarıkaya: 1979'da Ankara'da doğdu. 2003 yılında İstanbul Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünden mezun oldu. İstanbul Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde yüksek lisans ve doktora öğrenimini tamamladı. 2010 yılında Türk Dili Okutmanı olarak İstanbul Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde görev aldı. 2012 yılında TİKA tarafından görevlendirildiği Bosna-Hersek Tuzla Üniversitesi Felsefe Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde misafir öğretim üyesi olarak görev yapıyor.

İKİNCİ YENİ'NİN BOY AYNASI

İkinci Yeni Şiirinde Modern İnsanın Görünümleri

ORHAN SARIKAYA

HECE YAYINLARI

Hece Yayınları: 310
İnceleme

Birinci Basım: Nisan 2014
© Hece Yayınları

Kapak Tasarımı: Sarakusta
Son Okuma: Kasım GEZEN
Teknik Hazırlık: Bülent GÜLER

Baskı: Dumat Ofset
Tel: (0.312) 278 82 00

ISBN: 978-605-5108-36-6

HECE YAYINLARI
Konur Sk. No: 39/1-2 Kızılay / Ankara
Yazışma: P.K. 79 Yenişehir / Ankara
Telefon: (0 312) 419 69 13
Fax: (0 312) 419 69 14
e-posta: hece@hece.com.tr

İÇİNDEKİLER

Kısaltmalar	/ 10
Önsöz	/ 11
Giriş	/ 17
İkinci Yeni Şiirinin Doğuşunda Rol Oynayan Şartlar	/ 17
1. Siyasal Şartlar	/ 17
2. Garip Şiirine Duyulan Tepki	/ 19
3. Batı Sanat ve Edebiyatından Gelen Etkilenmeler	/ 21
4. Modern Yaşam Koşullarının Bireyde Meydana Getirdiği Deformasyon	/ 25

Birinci Bölüm

1. Modern Bireyin Oluşum Süreci ve Özellikleri	/ 31
1.1. Modernlik	/ 31
1.2. Modernizm	/ 32
1.2.1. Modernizm ve Gelenek	/ 33
1.3. Modernleşme	/ 36
1.4. Modern Düşünce	/ 37
1.5. Modern Toplum	/ 42
1.6. Modern Birey	/ 47

İkinci Bölüm

2. İkinci Yeni Şairlerine Göre Modern İnsanın Varlık ve Varlık Ötesi Karşısındaki Görünümleri	/ 55
2.1. Varlık	/ 55
2.1.1. İkinci Yeni Şiirinde Varlık	/ 58
2.1.1.1. 'Boşlukta Sallanan İnsan' ya da Bireyin Şüpheli Varlığı	/ 59
2.1.1.1.1. Bölünmüşlük ve Kopmuşluk	/ 60
2.1.1.1.2. Anlamsızlık ve Hiçlik	/ 63
2.1.1.1.3. Madde ve İnsan	/ 63

2.1.1.2. Fıtratın Sıfır Noktası: Turgut Uyar'da Varlık /	67
2.1.1.2.1. Geri Çekilme /	67
2.1.1.2.2. İleriye Atılma /	71
2.1.1.3. Kadın Bedeni Üzerine 'Varlık' Eskizleri /	73
2.1.1.4. Varlığın En 'Sivil' Hâli /	75
2.1.1.5. 'Gövdem: Varlık İlkesi' /	79
2.1.1.6. Metafiziğe Yakılan Ağıt /	81
2.2. Varlık Ötesi /	86
2.2.1. Tanrı Kavramı ve İnancı /	87
2.2.1.1. İkinci Yeni Şiirinde Tanrı Kavramı ve İnancı /	88
2.2.1.1.1. 'Güzel Atomların Yaptığı' Dünya /	89
2.2.1.1.2. Bir Yanlısın Sembolü ve İlerlemenin	
Önündeki Engel /	96
2.2.1.1.3. Seküler Zihnin Dışavurumu: 'Sayın Tanrı' /	105
2.2.1.1.4. Tarihsel ya da Teolojik Bağlamı Dışında	
Tanrı Kavramı /	112
2.2.1.1.5. 'Ve Allah Eskimez mi?': İlhan Berk'te	
Tanrı Kavramı /	113
2.2.1.1.6. İrşadın Şiirden Zırhı: Sezai Karakoç'ta	
Tanrı İnancı /	120
2.2.2. Peygamber Kavramı ve İnancı /	131
2.2.2.1. İkinci Yeni Şiirinde Peygamber Kavramı ve İnancı /	132
2.2.2.1.1. Varoluşsal Kimlik Bunalımının Sembolleri /	132
2.2.2.1.2. 'En Usta Slogancılar Yalvaçlar' /	134
2.2.2.1.3. Cemal Süreya'da Peygamber Algısı /	137
2.2.2.1.4. 'Peygamberlik Bir Meslek Oldu':	
Ece Ayhan'da Peygamber Kavramı /	140
2.2.2.1.5. Büyük Bir Şiir Olanağı Olarak Peygamberler /	142
2.2.2.1.6. İnsanlığın İlk Diriliş Erleri /	145
2.2.3. Kutsal Kitaplar /	150
2.2.3.1. İkinci Yeni Şiirinde Kutsal Kitaplar /	151
2.2.3.1.1. Edip Cansever'de 'Din Kitapları' /	151

- 2.2.3.1.2. Bir Esin Kaynağı Olarak Kutsal Kitaplar / 153
- 2.2.3.1.3. Kelâm-ı Kibara Karşı Kalemın Had Bilmezliğı / 156
- 2.2.3.1.4. Uzaklığı Koruma Çabası: Ece Ayhan'da
Kutsal Kitaplar / 158
- 2.2.3.1.5. Şiirsel Dekor ve Malzeme Arayışı / 159
- 2.2.3.1.6. Vahiy Medeniyeti / 162
- 2.2.4. Ölüm-Ahiret / 167
- 2.2.4.1. İkinci Yeni Şiirinde Ölüm-Ahiret / 168
- 2.2.4.1.1. 'Ve Bizim En Güzel Öldüğümüzdür Bu:
Yaşamak' / 169
- 2.2.4.1.1.1. Bir Edilgenin Etkinliğı: İntihar / 174
- 2.2.4.2.1. Kuşatılmış ve Yadırғанmış Çerçeveli Ölümler / 178
- 2.2.4.2.1.1. "Gökkuşuğı, Tüberkülin, İntihar Dalgası" / 185
- 2.2.4.3.1. Militan Duyguların Kabartmalı Fonu: Ölüm / 188
- 2.2.4.3.1.1. Cemal Süreya'da İntihar / 195
- 2.2.4.4.1. Ölümün Değıştiremediğı Sınıfsal Uçurumlar / 195
- 2.2.4.4.1.1. Naturası Sıkıların Tercihi: İntihar / 200
- 2.2.4.5.1. Cesette Ölümü Anlama Deneyleri / 203
- 2.2.4.5.1.1. Başarısız İntiharın Diğeri Adı: 'Çifte İntiharlar' / 210
- 2.2.4.6.1. Bir 'Diriliş' İksiri Olarak Ölüm ve Ahiret / 211
- 2.2.4.6.1.1. 'Kervankıran Yıldızı': İntihar / 217

Üçüncü Bölüm

3. İkinci Yeni Şairlerine Göre Modern İnsanın

Olumsuz Görünümleri / 219

3.1. Huzursuzluk / 219

3.1.1. İkinci Yeni Şiirinde Huzursuzluk / 223

3.1.1.1. 'Kendini Kanatan Bir Bıçak' ya da İflah

Olmaz Huzursuz / 224

3.1.1.1.1. Toplumsal Kaygılar / 236

3.1.1.2. Kentin Huzursuz Geyikli Gece'nin Fırarisi / 238

3.1.1.2.1. Bir Uygarlık ve Yaşama Problemi Olarak Kent / 238

- 3.1.1.2.2. Kent Yaşamı: Sevilmeyen İşler / 248
- 3.1.1.2.3. Abluka: Bireyin Kuşatılmışlığı / 250
- 3.1.1.3. Huzursuzluğun Müsekkini: 'Kırlangıç Yuvası' / 252
- 3.1.1.3.1. Toplumsal Kaygılar / 255
- 3.1.1.4. 'Mor Biletli Yolcular'ın İstasyonu: Huzursuzluk / 263
- 3.1.1.4.1. Yoksulluk ve Sınıf / 263
- 3.1.1.4.2. İktidar / 267
- 3.1.1.4.3. İşkence / 270
- 3.1.1.4.4. Okul ve Çocuk / 271
- 3.1.1.5. 'Canım Sıkılıyor Dedi: Sıkıntı' / 273
- 3.1.1.5.1. Kent / 274
- 3.1.1.5.2. Ben / 275
- 3.1.1.6. Bir Huzursuzluk Nedeni Olarak: Kutsalın
Kokusundan Mahrum Çağ / 277
- 3.2. Yalnızlık / 284
- 3.2.1. İkinci Yeni Şiirinde Yalnızlık / 285
- 3.2.1.1. İnsanın En Tabîî Vasfı: Yalnızlık / 286
- 3.2.1.2. Korkak Kent Yalnızlığından Taşra Kuytulara / 293
- 3.2.1.3. Şiirin Cam Kenarı Sürgünü / 298
- 3.2.1.4. Kötülük Toplumunun 'MIH' Gibi Yalnız / 303
- 3.2.1.5. Aykırı Şairin 'Yalnızlık Baladı' / 306
- 3.2.1.6. 'Mahcup ve Onurlu Çocukların' Mahşer Yalnızlığı / 313
- 3.3. Yabancılaşma / 319
- 3.3.1. İkinci Yeni Şiirinde Yabancılaşma / 320
- 3.3.1.1. Edip Cansever'in 'Olmayan İnsanları' / 322
- 3.3.1.1.1. Bireyin Kendisine ve Çevresine Yabancılaşması / 322
- 3.3.1.1.2. Sosyo-Kültürel Yabancılaşma / 330
- 3.3.1.2. Sonsuzluk Özlemiyle Bezeli Ütopik Yolculuklar / 332
- 3.3.1.2.1. Bireyin Kendisine ve Çevresine Yabancılaşması / 332
- 3.3.1.2.1.1. Sosyo-Kültürel Yabancılaşma / 341
- 3.3.1.3. Cemal Süreya'da Yabancılaşma / 342
- 3.3.1.3.1. Sosyo-Kültürel Yabancılaşma / 342

3.3.1.4. ‘Köksüzlüğün Özgürlüğü’: Ece Ayhan’da	
Yabancılaşma / 346	
3.3.1.4.1. Bireyin Kendisine ve Çevresine Yabancılaşması / 347	
3.3.1.4.1.1. Sosyo-Kültürel Yabancılaşma / 350	
3.3.1.5. Bedenin Duvarlarından Ötesine Yabancı / 353	
3.3.1.5.1. Bireyin Kendisine ve Çevresine Yabancılaşması / 353	
3.3.1.5.2. Sosyo-Kültürel Yabancılaşma / 357	
3.3.1.6. ‘Yaşamısını Değiştirmez Çocuk’:	
Yabancılaşmaya Yabancı / 362	
3.4. Konformizm-Nonkonformizm	
(Aşırı Uyum-Uyumsuzluk) / 373	
3.4.1. ‘Elinde Potin, Ayağında Şemsiye’:	
İkinci Yeni’nin Uyumsuzluğu / 378	
3.4.1.1. Balmumundan Bireyin ‘Ayakta Durma Biçimi’ / 379	
3.4.1.2. ‘Tel Cambazının Tel Üstündeki Durumu’:	
Konformizm-Nonkonformizm / 388	
3.4.1.3. Cemal Süreya’da Konformizm-Nonkonformizm / 392	
3.4.1.4. Ece Ayhan’da Nonkonformist Duruş:	
‘Kendi Kendisinin Terzisi Bir Kambur’ / 395	
3.4.1.5. ‘Bir Şey Olanlarla Bir Şey Olmayanlar’ / 398	
3.4.1.6. Sezai Karakoç’ta Konformizm-Nonkonformizm / 402	
Sonuç / 409	
Bibliyografya/Kaynakça / 413	

KISALTMALAR

ABD	: Ana Bilim Dalı
a.g.k.	: Adı Geçen Konuşma
a.g.m.	: Adı geçen makale
a.g.y.	: Adı geçen yayın
a.e.	: Aynı eser
bs.	: Basım
C.	: Cilt
Çev.	: Çeviren
Der.	: Derleyen
Ed.	: Editör
Haz.	: Hazırlayan
KTBY.	: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları
Nr.	: Numara
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
ss.	: Sayfalar
TDK	: Türk Dil Kurumu
Ter.	: Tercüme
Ün.	: Üniversite
vdğ.	: Ve diğerleri
y.	: Yıl
y.t.y.	: Yayın tarihi yok
y.y.y.	: Yayın yeri yok
YKY	: Yapı Kredi Yayınları

ÖNSÖZ

Modernlik, toplumu kuşatan bütün kurumların kültürel ve felsefi altyapısını belirleyen fikrî bir hareket olarak on altıncı yüzyılda, Batı ve Orta Avrupa ile Amerikan toplum ve kültüründe ortaya çıkmış; daha sonra, başta Avrupa olmak üzere bütün dünyayı etkisi altına almıştır. Modernlik değiştirici ve dönüştürücü etkisini insan üzerinde de gerçekleştirmiş ve modern insan olarak adlandırdığımız farklı bir insan modelini ortaya çıkarmıştır.

Modern yaşam koşulları 1950'lerden itibaren kentleşme ve kapitalleşme gibi olgularla birlikte büyük şehirlerimizde kendisini göstermeye başlamıştır. Modern yaşam koşulları, “köyden kente, cemaatten bireye doğru büyük bir değişim süreci içerisinde girilmesiyle birlikte, bireyde kültürel ikilemlerin ve değerler arası çatışmaların çıkmasına, kentteki çarpık ve yapay ilişkilere,(...) tekdüze yaşam biçimine, doğadan kopukluk”¹ gibi yıpratıcı etkilere neden olmuştur. Sosyolojik anlamdaki bu köklü değişim, ilk olarak organik duyarlılığı çok yüksek olan şiirde kendisine yer bulmuştur. Bu dönemde modern şiir dili bakımından, büyük bir değişime öncülük eden İkinci Yeni şiiri, kent yaşamı ve modernitenin sancılılarıyla yeni yeni karşılaşmaya başlayan modern insanın da görünümünü kendisine mesele edinmiştir.

“İkinci Yeni şiiri, bu anlayışa iştirak eden tüm sanatkarların tutarlılık arz eden estetik eğilimleri çerçevesinde teşekkül eden müşterek bir poetik sözleşme olmaktan ziyade heterojen bir yapı çerçevesinde

¹ Alaattin Karaca, *İkinci Yeni Poetikası*, Hece Yayınları, 2. bs., Ankara, 2010, s.81-82.

karakter kazanan çok boyutlu bir bileşen olarak karşımıza çıkar.”² Bu yönüyle hareketin şairleri modern insanın görünümünü ele alışları noktasında da kendi içlerinde farklılıklar göstermektedir. Özellikle hayat tarzı ve dünya görüşüyle İkinci Yeni’nin diğer şairlerinden ayrılan Sezai Karakoç, bu şairlerin –Edip Cansever, Turgut Uyar, Cemal Süreya, Ece Ayhan, İlhan Berk– aksine modern insanı; kendisinden üstün güçlerin ve şartların baskısı altında ezilen, silikleşen, yalnızlaşan, dönüşen ve tepkisizleşen bir mağdur pozisyonuyla sınırlandırmamış; aksine modern süreçlerin oluşturduğu bunalımlardan ve sıkıntılardan kurtuluş çarelerine de şiirlerinde ve yazılarında yer vermiştir. Zaman üstü bir medeniyet anlayışını benimsemiş ve geleneği özümseyerek kullanma Karakoç’un çarelerinin özünü de içermektedir. Hareketin diğer şairlerinde gözle görülür bir modernlik eleştirisi dikkati çekse de bu eleştiri Karakoç’ta olduğu gibi bir çözüm önerisini bünyesinde barındırmaz. İnsanı dört bir taraftan kuşatan modernizme karşı bir savunma mekanizması geliştirmeyen bu tavır, mevcut durum karşısında şikâyetlenme, hayıflanma ve hüzünlenmekle yetinir.

İkinci Yeni’yle ilgili yapılan akademik çalışmalar bu hareketin şiir dili üzerinde yoğunlaşmış bulunmaktadır: Nitekim bu konuda Ramazan Kaplan’ın *Şiirimizde İkinci Yeni Hareketi* (1981) başlıklı yüksek lisans tezi ile Süheyla Dönmez’in *İkinci Yeni Hareketinde Dil Problemi* (1993) ve Ali Selçuk’un *İkinci Yeni Poetikası* (2004) başlıklı yüksek lisans tezleri örnek olarak gösterilebilir. İkinci Yeni şairlerinden İlhan Berk’in şiir dilini inceleyen Şaban Çobanoğlu’nun *İlhan Berk’in Şiir Dilinde Deformasyon ve Sapmalar* (2012) adlı doktora tezi de bu kapsamda değerlendirilebilir. İkinci Yeni şiirini modern insanın görünümüleri noktasında müstakil olarak inceleyen yüksek lisans ve doktora seviyesinde herhangi bir akademik çalışma bulunmadığını belirtmemiz gerekir. Ancak İkinci Yeni şairlerinden herhangi birinin şiirlerini yapı ve tema bakımından inceleyen kimi tezler, modern insanın bazı görünümüne de değinmektedir. Konuya kısmen değinen çalışmalar arasında Yakup Altıyaprak’ın *İkinci Yeni ve Türk Şiirinde Modernizm* (2008) ve Yalçın Armağan’ın *İmkânsız Özerklik* (2011) adlı kitapları

² Cem Yılmaz Budan, “İkinci Yeni Şiirinde Din İmgesi”, *Türk Dili*, C.II, S.728, 2012, s.39.

nı görmekteyiz. Yakup Altıyaprak, çalışmasının odak noktasına moderniteyi koymasına rağmen incelenen konunun genişliği sebebiyle modern insanın görünümünü sınırlı düzeyde ve örnekle ele almış; modern insanı tüm çeşitleri ve boyutlarıyla yansıtamamıştır. Yalçın Armağan ise kitabında İkinci Yeni'yi Türk şiirinden bağımsızlaşma çabası çerçevesinde modernist ve muhalif bir tutum olarak işlemiştir. Alaattin Karaca'nın *İkinci Yeni Poetikası* (2010) adlı eseri ise hem İkinci Yeni'yle birlikte Türk şiir poetikasına gelen yenilikleri görmemiz açısından hem de İkinci Yeni'nin ortaya çıkışındaki tarihsel, toplumsal ve edebî süreçleri anlamamız noktasında önemli bir çalışmadır.

İkinci Yeni'nin Boy Aynası: İkinci Yeni Şiirinde Modern İnsanın Görünümleri isimli bu kitap, İstanbul Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde 2013 yılında savunmasını gerçekleştirdiğim doktora tezimin yeniden oluşturulmuş şeklidir.

Çalışmamızda modern insanın görünümünü işleyen, tematik bir tutum olarak ele alan, İkinci Yeni hareketine ait şiirler, ideolojik veya estetik herhangi bir ayrıma tâbi tutmaksızın ele alınmıştır. Çalışmamızın giriş kısmında söz konusu hareketin ortaya çıkış nedenleri sıralanmış ve özellikle kitabımızın amacını da oluşturan modern yaşam koşullarının bireyde meydana getirdiği olumsuz tesirler üzerinde durulmuştur.

İkinci Yeni şiir hareketiyle birlikte şiire giren insanın problemleri, görünümü, yerelliğin ve coğrafyanın sınırlarını aşarak evrensel bir görünüm kazanır. Bu görünümün arka planında ise birey ve toplum arasındaki farkların belirginleşmeye başlamasını tetikleyen modern süreçler vardır. Bu tespitin sağlam bir zemine oturabilmesi, öncelikle modernlik, modernizm, gelenek, modernleşme, modern düşünce, modern toplum ve modern insan gibi kavramların geniş bir açıdan ele alınmasıyla mümkün olabilecektir. Bu yüzden kitabın ilk bölümünü bu kavramların izahına ayırdık. Sosyoloji, felsefe ve sosyo-psikolojinin sahasına giren bu kavramları yeterince ele almamız için sahalalarının belli başlı kitaplarını taradık ve elde ettiğimiz kaynak kitap, makale ve dergilerin okumalarını yaptıktan sonra bölümü oluşturma yoluna gittik. Sahamız dışında yaptığımız bu okumalar İkinci Yeni şairlerinin şiirlerini çözümlememizde bize yardımcı olurken edebî metne farklı yönlerden bakabilmemize de olanak sağlamıştır. Bu okumalar neticesinde

modern insanda ortaya çıkan problemlerin ve huzursuzlukların kaynağında, modernizmin, geleneğin ve dinin referanslarını reddetmesini ve seküler bir dünyayla insanı baş başa bırakmasının olduğunu gördük. Bu yüzden ikinci bölümü, İkinci Yeni şairlerinin gerek düzyazı gerekse şiirlerinde modern insanın varlık ve varlık ötesi karşısındaki görünümünün tespit edilip incelenmesine ayırdık. Bu inceleme sonucunda moderniteye geçişle birlikte ‘varlık’a ve ‘varlık ötesi’ne bakışta çok ciddi bir değişimin yaşandığını belirledik. Bu değişimin akislerinin İkinci Yeni şiirine de yansındığını örnek şiirler üzerinden gösterdik.

“İkinci Yeni Şiirinde Modern İnsanın Olumsuz Görünümleri” başlıklı üçüncü ve son bölümümüzü “huzursuzluk”, “yalnızlık”, “yabancılaşma” ve “aşırı uyum-uyumsuzluk” gibi ara başlıklar üzerine kurduk. Bu bölümde ilgili başlıkların kaynak taramasını tamamlayıp İkinci Yeni şairlerinin sanatçı-eser ilişkisi çerçevesinde, birbirleriyle çelişen, paralellik sergileyen veya örtüşen taraflarını ortaya koymaya çalıştık.

Çalışmamızın sonuç bölümünde ise elde edilen veriler eşliğinde modern insanın görünümünün hangi şekillerde İkinci Yeni şairlerinin eserlerine yansıdığı değerlendirilmiştir. Kendiliğinden ortaya çıkmış bir şiir hareketi olması yönüyle bahsi geçen görünümlerin her şairde farklı şekilde karşılık bulduğu özellikle belirtilmiştir. Bu noktada özellikle Sezai Karakoç’un temalara yaklaşım ve değerlendirilme biçimi noktasında diğer İkinci Yeni şairleriyle arasında çok temel farklılıklar olduğu şairlerin ‘Tanrı’ kavramına yaklaşımı çerçevesinde örneklendirilmiştir.

Çalışmamızı oluştururken Edip Cansever, Turgut Uyar, Cemal Süreya, Ece Ayhan, İlhan Berk ve Sezai Karakoç’un şiir kitaplarının toplu basımlarını dikkate aldık. Şairlerimizin şiir kitaplarının yanı sıra düzyazı eserlerini de incelemeye çalıştık. Kitabımızı hazırlarken İkinci Yeni şiir hareketini müstakil olarak inceleyen kitapları, yukarıda isimlerini verdiğimiz şairler hakkında yazılan kitapları, bu şairlerin kendileriyle yapılan ve kendileri hakkında yapılan söyleşileri, ulaşabildiğimiz makale, dergi, deneme ve tezleri de incelemeye özen gösterdik.

Bu çalışmanın hazırlanmasında başta hocalarım olmak üzere, çok sayıda kişiye şükran borcum vardır. Bu borcun bir teşekkürle ödenemeyecek kadar büyük olduğunun farkındayım. Başta tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. İsmail Karaca’nın çalışmanın sistemli bir yapıya kavuş-

ması için kıymetli zamanlarından fedakârlık ederek, sabırla ve büyük bir anlayış içinde yaptığı değerlendirmelere ve bilgi paylaşımına teşekkür ederim. Çalışmanın konusunu oluşturma ve bölümlerini şekillendirme aşamalarında kıymetli vakitlerini ve önerilerini benden esirgemeyen hocam Prof. Dr. M. Fatih Andı'ya ve tez izleme komitelerinde yol gösterici tutumları ve değerli görüşleri için hocam Prof. Dr. Hasan Akay'a şükranlarımı sunarım. Ayrıca çalışmaya başladığım 2010 Şubat'ından çalışmanın son şeklini aldığı güne kadar her türlü huzursuzluğuma katlanan eşime; yurt dışında olmam hasebiyle ulaşamadığım kaynakları temin eden ve hocalarımla irtibatımı sağlayan arkadaşlarım Mehmet Tuncer'e, Bilal Alpaydın'a ve Oğuz Samuk'a ve ismini saymadığım emeği geçen bütün dostlarıma teşekkür ederim.

Orhan SARIKAYA
Bosna-Hersek, Şubat, 2014